

Samen de mogelijkheden ontwikkelen!

**Speerpuntennota integraal jeugdbeleid Heerenveen
2012-2016**

INHOUD

1. Inleiding	3
1.1 Wettelijke kaders en ontwikkelingen	4
2. Missie, visie en uitgangspunten	5
1.2 Missie	5
2.2 Visie	5
2.3 Uitgangspunten	6
3. Proces totstandkoming integraal jeugdbeleid 2012-2016	7
4. Rollen en verantwoordelijkheden gemeente en het veld	7
5. Financiën	7
6. Speerpunten integraal jeugdbeleid	8
7. Samenwerkingsovereenkomst	10
8. Conclusies	11
9. Vervolgstappen	11

BIJLAGEN:

1. Bestuursopdracht 14 november 2011
2. Mindmaps
3. Samenwerkingsovereenkomst
4. Procesbeschrijving
5. Rollen en verantwoordelijkheden gemeente en het veld
6. Wettelijke kaders, ontwikkelingen en trends
7. Financiën
8. Informatie over aantallen kinderen / jongeren gemeente Heerenveen

1. Inleiding

Voor u ligt de speerpuntennota en samenwerkingsovereenkomst Integraal Jeugdbeleid Heerenveen 2012-2016¹

De keuze voor een integrale speerpuntennota jeugdbeleid (inclusief onderwijsbeleid) komt voort uit een brede kijk op de opgroeiende jeugd en jongeren in de gemeente Heerenveen. Een integrale aanpak maakt het mogelijk om maatregelen en activiteiten vanuit verschillende sectoren zodanig op elkaar af te stemmen dat ze elkaar versterken en aanvullen. Ook voorkomen we hiermee dat onderwerpen die zich op het snijvlak van jeugdbeleid, onderwijsbeleid en sociaal beleid bevinden onderbelicht blijven.

De afgelopen tijd hebben zich op landelijk niveau op de beleidsterreinen jeugd en onderwijs veel nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. Er is veel nieuwe wet- en regelgeving tot stand gekomen. Kijkend naar de nabije toekomst staan binnen deze werkvelden de komende jaren opnieuw diverse omvangrijke veranderingen op stapel. De gemeentelijke rol op het terrein van jeugdbeleid wordt steeds nadrukkelijker.

In deze speerpuntennota is de visie op integraal jeugdbeleid beschreven. Op basis van vier thema's zijn speerpunten opgenomen die in samenwerking met het veld tot stand zijn gekomen. Ook is een samenwerkingsovereenkomst tot stand gekomen met het veld. Hierin zijn voorwaarden vastgelegd om de samenwerking en uitvoering te borgen. Tot slot worden de gezette processtappen, de financiering en de vervolgstappen beschreven.

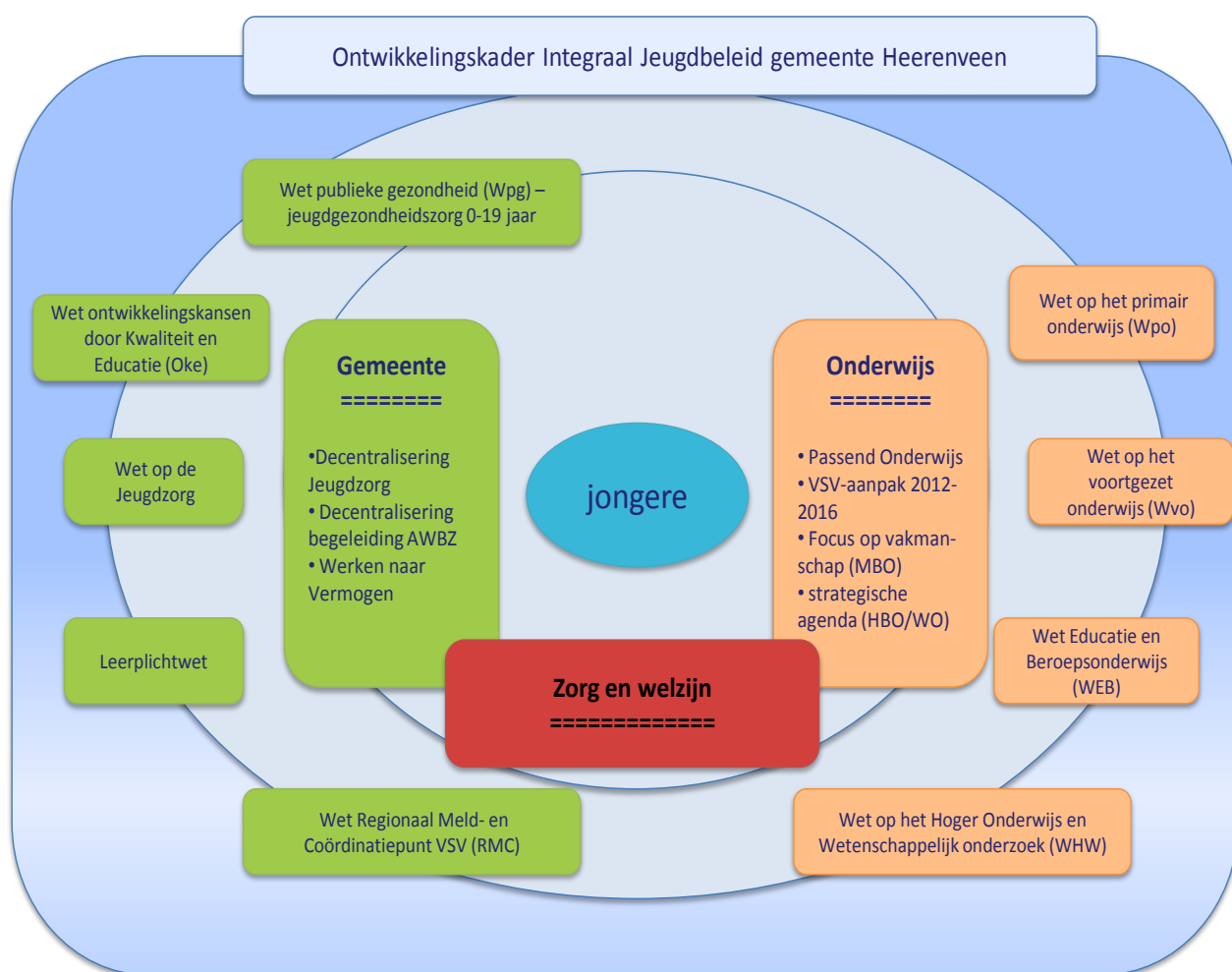
---

¹ Uitgangspunt is hetgeen in de bestuursopdracht integraal jeugdbeleid is opgenomen die op 14 november 2011 door de gemeenteraad is vastgesteld.

1.1 Wettelijke kaders en ontwikkelingen

Een groot aantal wetten is van invloed op het jeugdbeleid. Daarnaast zijn er maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de omstandigheden waaronder kinderen en jongeren opgroeien. De lokale overheid heeft er de afgelopen jaren vanuit het rijk een aantal taken bij gekregen. De komende jaren worden vanuit het rijk opnieuw een aantal taken naar gemeenten gedecentraliseerd die in meer of mindere mate invloed hebben op jeugd- en jongeren.

Onderstaand is in schema uitgewerkt om welke wettelijke kaders en nieuwe wetgeving het gaat. Voor een uitgebreide beschrijving van wettelijke kaders en ontwikkelingen wordt verwezen naar bijlage 6.

2. Missie, visie en uitgangspunten van ons beleid

De uitgangspunten van ons nieuwe jeugdbeleid zijn gebaseerd op de ervaringen met de vorige nota jeugd- en onderwijsbeleid, landelijke wetgeving, het collegeprogramma, literatuuronderzoek en de input die we tijdens het inspraaktraject hebben gekregen van professionals en bestuurders, medewerkers van de gemeente Heerenveen, jongeren en ouders. Onderstaand beschrijven we onze missie, visie en de uitgangspunten van het integraal jeugdbeleid voor de komende jaren.

2.1 Missie: waar staan we voor?

Het integrale jeugdbeleid kenmerkt zich door een breed veld van terreinen, organisaties en mensen die zich ervoor inzetten. De grootste opdracht is het brengen van afstemming, samenwerking en samenhang in de voorzieningen en ontwikkelingen die jeugdigen aangaan. Dit alles met als doel om kinderen en hun ouders adequaat te ondersteunen en te helpen bij het opvoeden en opgroeien, zodat de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren zo optimaal mogelijk zijn.

De missie van ons integraal jeugdbeleid:

- jeugdigen groeien op tot actieve burgers die zelfredzaam worden;
- we bieden ze als gemeente ontwikkelingskansen;
- dit doen we samen met maatschappelijke organisaties;
- we werken preventief en waar nodig curatief; en
- we borgen een doorgaande ontwikkelingslijn.

2.2 Visie: wat doen wij voor de jeugd?

Opgroeien en ontwikkelen voor alle kinderen/jongeren

We willen alle kinderen en jongeren van -9 maanden tot 27 jaar optimale mogelijkheden bieden om op te groeien, zich te ontwikkelen en te ontplooiën tot volwassenen die volwaardig participeren in onze samenleving. We streven er naar dat alle jeugdigen zelfredzaam worden: voldoende opleiding, eigen inkomen door regulier werk en geen zorgondersteuning nodig hebben. Waar dit niet lukt zetten wij in op meedoen (participatie).

Eigen kracht en verantwoordelijkheid

Ouders zijn eerst- én eindverantwoordelijk voor de zorg voor hun kind(eren). Jongeren hebben daarnaast hun eigen verantwoordelijkheid (bijvoorbeeld om naar school te gaan, bij het gebruik van genotmiddelen, voor hun gedrag in de openbare ruimte, etc.). Dat wat jongeren en ouders zelf kunnen bijdragen (de eigen kracht) is leidend. Waar dit niet lukt wordt er achtereenvolgens een beroep gedaan op het sociale netwerk en/of de algemene voorzieningen. En als laatste op de specifieke en individuele voorzieningen.

Gezin én omgeving

Kinderen en jongeren groeien niet alleen binnen een gezin op, maar binnen een grotere sociale omgeving, de pedagogische sociale leefomgeving, zoals kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, scholen, de buurt, (sport)verenigingen, sociaal-cultureel werk, etc. Wij willen deze omgeving benutten om de ontwikkeling en kansen van jongeren te versterken.

Waar doen wij dat?

Kinderen en jongeren moeten optimale kansen hebben/krijgen om zich te ontwikkelen en zich daarmee voor te bereiden op hun toekomstige participatie in de samenleving. Het is van belang dat kinderen in een zo vroeg mogelijk stadium hun kwaliteiten kunnen ontwikkelen.

Dit vraagt om voldoende kwalitatief goede (voorschoolse) voorzieningen in wijk en dorp. Wij zien een relatie tussen onderwijs en opgroeien. Problemen thuis kunnen invloed op school hebben en omgekeerd. Dit vraagt om een structuur waarin de afstemming tussen onderwijs en zorg wordt geborgd.

Schoolcarrière op maat

Jongeren volgen onderwijs dat past bij hun competenties, waardoor ze minimaal een startkwalificatie kunnen halen.

Brede ontwikkeling naast school

Om kinderen goede kansen te geven zich persoonlijk te ontwikkelen, wordt gewerkt vanuit een brede school-concept. De aard van de activiteiten en voorzieningen sluit aan op de behoefte en vraag van kinderen, school en ouders en dient zo laagdrempelig mogelijk te worden aangeboden. Door een gezamenlijk pedagogisch concept te ontwikkelen zouden we in Heerenveen gefaseerd willen toegroeien naar Integrale KindCentra (IKC) waarbij een logische samenhang tussen onderwijs, opvang en welzijn gerealiseerd wordt. Initiatieven vanuit het onderwijsveld faciliteren wij binnen onze mogelijkheden.

2.3 Uitgangspunten

Voortbouwend op de hierboven beschreven visie gelden de volgende uitgangspunten:

- Ons samenhangend jeugdbeleid moet aansluiten op de behoefte en de leef- en belevingswereld van het kind en de jongere.
- Er wordt uitvoering gegeven aan de (wettelijke) taken en opdrachten vanuit het rijk en de provincie;
- Het jeugdbeleid wordt vormgegeven met de (uitvoerende) partners in het veld. Dit vraagt om consistent beleid, een lange termijn aanpak en een integrale benadering.
- Uitwerking van de speerpuntennota vindt gezamenlijk met het veld plaats in een uitvoeringsplan.
- We borgen binnen de gemeente de dwarsverbanden die er zijn met jeugdbeleid en aanpalende beleidsterreinen (zo wordt onder andere aangesloten op de breedtesportnota, kadernota CJG, integraal veiligheidsbeleid, Wmo, decentralisatie jeugdzorg en AWBZ, visie leerplicht en Werken naar Vermogen).
- We zetten binnen ons jeugdbeleid waar mogelijk in op bewezen effectieve methodieken (bijvoorbeeld Triple P)².
- We monitoren beleidsinspanningen door aan de voorkant concrete doelen en resultaten te formuleren. Dit is een voorwaarde voor een goede evaluatie en mogelijke bijsturing van beleid en uitvoering.

---

² Triple P is een evidence-based methode waarin ouders een positieve opvoedstijl aanleren.

3. Proces om te komen tot integraal jeugdbeleid 2012-2016

Bij de totstandkoming van ons integraal jeugdbeleid is ingezet op het interactief betrekken van jongeren, ouders, vertegenwoordigers van instellingen uit het maatschappelijk middenveld en betrokken medewerkers van de gemeente Heerenveen. Hierbij is aangesloten bij hetgeen hierover in ons collegeprogramma over participatie is opgenomen.

Opvallend was dat het veld het voor een belangrijk deel eens was met de speerpunten die al in een eerder stadium door de gemeente (2011) waren opgesteld. Daarnaast is iedereen ervan doordrongen, dat samenwerking, afstemming en samenhang binnen de keten jeugd kansen biedt op verbetering van de ontwikkelingskansen van jeugdigen.

Het succes van het gevoerde proces heeft ertoe geleid dat rond het integraal jeugdbeleid er een stevige vertrouwensbasis is gelegd om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor de verdere uitvoering van het integraal jeugdbeleid naar de toekomst toe.

Voor een uitgebreide beschrijving van het proces wordt verwezen naar bijlage 4.

4. Rollen en verantwoordelijkheden gemeente en het veld

De uitvoering van het jeugdbeleid gebeurt voor een belangrijk deel niet door de gemeente zelf maar door andere organisaties en instanties. Dat zijn er velen. Hiervoor is sturing, afstemming en coördinatie nodig. Wij hebben hierin als gemeente een verantwoordelijkheid en zien het als onze taak om ervoor te zorgen dat alle verschillende spelers elkaar weten te vinden en dat we samenwerken om de juiste dingen te doen. Wij zullen daarbij de regierol op ons nemen: coördineren en faciliteren van het proces om te komen tot een succesvol integraal jeugdbeleid.

De verantwoordelijkheden voor -het WAT- voor de komende 4 jaar zal door de gemeente en het veld gezamenlijk worden bepaald, gemonitord en eventueel worden bijgesteld. De uitvoering van het beleid -het HOE- zal voor het grootste gedeelte onder verantwoordelijkheid van het veld, de professionals, worden uitgevoerd. Zij hebben de ervaring en de deskundigheid om dat als geen ander tot een goed einde te brengen.

De voorwaarden waaronder men tot een optimale uitvoering van het beleid kan komen heeft de afgelopen maanden duidelijk vorm gekregen in de gesprekken met de aanwezigen bij de bijeenkomsten en heeft geresulteerd in de samenwerkingsovereenkomst.

5. Financiën

In de bestuursopdracht zoals die op 14 november 2011 in uw raad is goedgekeurd, is aangegeven dat het integraal jeugdbeleid budgettair neutraal, dat wil zeggen binnen de bestaande middelen en menskracht moeten worden uitgevoerd.

Inmiddels is er voor de periode 2012 t/m 2015 een financieel overzicht van baten en lasten opgenomen van alle budgetten, die binnen de begroting een directe relatie hebben met het integraal jeugdbeleid. Een overzicht hiervan is te vinden in bijlage 7.

Uit het financieel overzicht blijkt dat bij de meeste posten baten en lasten tegen elkaar wegvallen. Daarnaast zijn er posten waar sprake is van kleine eenmalige positieve verschillen. Uitgangspunt is dat naast de middelen die de gemeente beschikbaar heeft ook middelen die het maatschappelijk middenveld heeft, worden betrokken bij de inzet: integraal beleid = integrale inzet van middelen.

De komende maanden zal gewerkt worden aan het verder concretiseren van de speerpunten (wie doet wat, wanneer, prestaties, resultaten, middelen etc.), kortom, er zullen keuzes worden gemaakt wat wel en wat niet binnen die speerpunten door de partijen als belangrijk zal worden ervaren. Dit wordt neergelegd in een meerjarenuitvoeringsprogramma.

Het is dan van belang dat de mogelijkheid bestaat om binnen de posten uit het financieel overzicht (uiteeraard binnen de inhoudelijke- en financiële kaders van uw raad) te kunnen schuiven. Daarbij zal ook transparant moeten worden gemaakt over welke middelen het veld beschikt en of en zo ja voor welk speerpunt deze middelen of menskracht kunnen worden ingezet.

Op het moment dat het meerjarenuitvoeringsprogramma gereed is komt het college met een voorstel voor het instellen van een bestemmingsreserve om dit te borgen.

6. Speerpunten integraal jeugdbeleid 2012-2016

Voor de realisering van onze visie hebben we gekozen om het integraal jeugdbeleid onder te brengen in een beperkt aantal thema's met bijbehorende beleidsdoelen/speerpunten. Dit is enerzijds gebeurd vanwege de overzichtelijkheid, jeugdbeleid betreft immers een zeer breed terrein. En anderzijds omdat er sprake is van een aanzienlijk aantal dwarsverbanden. Deze thema's zijn getoetst bij het veld en op basis hiervan aangescherpt.

We gaan inzetten op vier thema's die gezien kunnen worden als de paraplu boven ons integraal jeugdbeleid voor de komende jaren:

1. Samenwerking, afstemming en samenhang
2. Doorlopende ontwikkelingslijn bevorderen;
3. Preventie, zorg en veiligheid bevorderen (-9 maanden – 23 jaar);
4. Ontwikkelingsmogelijkheden in wijk en dorp.

Speerpunten thema 1: Samenwerking, afstemming en samenhang

- De beschikbare middelen zetten we gezamenlijk in voor integraal jeugdbeleid in Heerenveen.
- Kinderen en gezinnen worden goed geholpen en merken niks van de interne samenwerking die daarvoor nodig is tussen organisaties.
- We gaan (daar waar mogelijk) inzetten op meer structurele (meerjarige) financieringsafspraken binnen het jeugdbeleid.
- We zetten in op provinciaal commitment. We trekken waar mogelijk regionaal en provinciaal samen op en stemmen af wie wat doet: lokaal, regionaal en provinciaal.
- We stimuleren ouderbetrokkenheid. We willen ouders sterker en bewust maken.
- Samenwerking in de toekomst vergt andere samenwerking/-relaties. Dit betekent inzet op loslaten van 'oude' kaders en organisatiebelangen.

Speerpunten thema 2: Doorlopende ontwikkelingslijn bevorderen

- Ieder kind heeft recht op onderwijs zo dicht mogelijk bij huis.
- Alle kinderen die leerplichtig zijn staan op school ingeschreven en volgen onderwijs.
- We willen dat de overgangen tussen scholen en scholen en ketenpartners naadloos verlopen.
- We zetten in op arrangementen voor niveau 1 leerlingen om knelpunten t.a.v. entree-opleidingen op te lossen (leerontwikkeling-wonen-werken)
- We staan positief ten opzicht van Integrale Kindcentra, ook binnen bestaande MFA's en brede scholen.
- Wij (scholen, ondernemers en overheid) ontwikkelen gezamenlijk een aanpak op aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.
- Alle leerplichtige jongeren hebben een startkwalificatie (VWO, Havo, of MBO-2) of volgen een traject.
- Kinderen van 2-6 jaar kunnen zich zo optimaal mogelijk ontwikkelen om zonder (taal)achterstand de onderwijsloopbaan te kunnen beginnen.
- We stimuleren ouderbetrokkenheid.
- Zoveel mogelijk jongeren volgen een leer-werktraject of hebben een betaalde baan.

Speerpunten thema 3: Preventie, zorg en veiligheid bevorderen (-9 – 23 jaar)

- Alle gezinnen met kinderen in de leeftijd van -9 maanden tot 23 jaar kunnen terecht in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) voor advies en ondersteuning als het gaat om opgroeien en opvoeden.
- Het CJG heeft een coördinerende functie, krijgt een nog centralere rol en wordt versterkt (uitgangspunten: 1 kind, 1 gezin, 1 plan, positief opvoeden).
- We investeren in meer inzet op preventie en vroegsignalering om een zo licht mogelijke interventie te zetten om zo zwaardere vormen van hulpverlening te voorkomen. Uitvoering vindt plaats in de directe omgeving van het kind.
- We ondersteunen ouders/verzorgers vanuit het CJG bij de opvoeding (versterken opvoedingsklimaat).
- We maken gebruik van de eigen kracht van ouders en kinderen/jongeren.
- We stimuleren ouderbetrokkenheid.
- Kinderen en jongeren groeien op in een veilig gezin, buurt en school.
- We investeren in veiligheid in en om de school.

- We proberen in contact te komen en te blijven met 'zorgmijders'.
- We bevorderen een gezonde leefstijl van kinderen en jongeren.

Speerpunten thema 4:

Optimale ontwikkelingsmogelijkheden in dorp en wijk

- We gaan inzetten op talentontwikkeling.
- We vergroten jeugdparticipatie en bevorderen interactie tussen jongeren.
- We zetten in op continuering van een jongerencentrum als ontmoetingsplek, vindplaats en informatiepunt en als een van de locaties van waaruit jongerenparticipatie kan worden gestimuleerd.
- Jongeren vanaf 12 jaar ook buiten de school kennis laten maken met vrijwilligerswerk en een onbetaalde bijdrage leveren aan de samenleving.
- We zetten in op actief burgerschap en proberen ouders en jongeren daarbij te betrekken.
- We maken gebruik van de eigen kracht van ouders en kinderen/jongeren.
- Elke wijk of dorp heeft een ontmoetingsplek voor kinderen, jongeren en ouders (o.a. door middel van school, de brede school of wijk-/dorps huis, sportverenigingen).

7. Samenwerkingsovereenkomst

Conform de bestuuropdracht is naast de speerpunten ingezet op een samenwerkingsovereenkomst met het veld. Dit met als doel het borgen van afspraken over:

- de werkagenda (speerpuntennota als kader)
- de afstemming en samenwerking (uitvoeringsprogramma, en de structuur hiervan (stuurgroep, platform en werkgroepen)
- de rol van de gemeente: faciliteert proces van samenwerking en afstemming en secretariaat

Op basis van de uitkomsten van de inspraakbijeenkomsten is een concept samenwerkingsovereenkomst Integraal Jeugdbeleid Heerenveen opgesteld. Deze is voorgelegd en besproken met een begeleidingscommissie bestaande uit (ca.) 2 deelnemers uit elke inspraaksessie. In totaal 9 personen. De uitkomsten zijn voorgelegd aan alle beoogde samenwerkingspartners.

Behoudens wat opmerkingen die zijn overgenomen konden, onderstaande partijen zich vinden in het huidige concept: Caleidoscoop, AOC, Bureau Jeugdzorg, Kinnik, OSG Sevenwolden, GGD, Bornego, Kinderwoud, VNN, De Tjongerwerven, Friesland College, Talant (Zorggroep Alliade), CBO/Meilân (fusie VCO Heerenveen met PCO Tjukemar), Bibliotheek, Bisschop Möllerstichting, Stichting Maatschappelijk Werk Fryslân, MEE.

De planning is er op gericht voor de zomervakantie de definitieve samenwerkingsovereenkomst met partijen te ondertekenen. Gedurende het traject is het mogelijk dat nieuwe partijen aansluiten.

8. Conclusies

Conclusies ten aanzien van het proces

Door de interactieve aanpak waarbij partijen hebben kunnen meedoen, meedenken en meebeslissen over integraal jeugdbeleid:

- o heeft men elkaar beter leren kennen en begrijpen;
- o heeft men kunnen ervaren dat ze als gelijkwaardige partij in het proces zijn betrokken;
- o is er voor iedereen een zelfde vertrekpunt gerealiseerd;
- o is het vertrouwen tussen gemeente en het veld en tussen het veld onderling sterk gegroeid.

Conclusies ten aanzien van de inhoud

- o Er is overeenstemming over de thema's tussen gemeente en samenwerkingspartners;
- o Door alle bij het proces betrokken partijen is veel bruikbare input geleverd waarvan een groot deel terug te vinden is in de speerpunten.
- o Er is een goede basis om als vervolgstap het meerjaren-uitvoeringsprogramma en de overlegstructuur verder uit te werken.
- o We hebben nieuwe ervaring opgedaan met het betrekken van ouders, kinderen en jongeren;

Samenvattend concluderen we dat er een goede basis is gelegd om in gezamenlijkheid het jeugdbeleid nader uit te werken en we met ons integraal jeugdbeleid op de goede weg zijn.

9. Vervolgstappen

Tekenen samenwerkingsovereenkomst

Er ligt nu vanuit de veldpartijen een intentieverklaring tot een samenwerkingsovereenkomst (bijlage 3). Naar verwachting kan de tekening hiervan plaatsvinden in juli 2012, wanneer er door de gemeenteraad een positief besluit ten aanzien van de speerpuntennota integraal jeugdbeleid ligt.

Uitvoeringsprogramma

Zoals aangegeven in de bestuursopdracht zal een meerjaren uitvoeringsprogramma worden opgesteld. In het najaar 2012 kunt u de -in samenwerking met het veld opgestelde uitvoeringsplannen- van ons tegemoet zien.

Hierin volgt een uitwerking van de speerpunten in concrete resultaten en acties. Er zal worden aangegeven:

- o welke speerpunten/activiteiten worden opgepakt;
- o welke prestaties geleverd moeten worden;
- o wat het resultaat moet worden;
- o door wie dit wordt opgepakt;
- o wanneer het klaar moet zijn;
- o welke financiële middelen ermee gemoeid zijn; en
- o welke partij wat daaraan bijdraagt.

Uitwerken overlegstructuur

Naast een samenwerkingsovereenkomst waarin partijen overeengekomen zijn op welke wijze ze gaan samenwerken is ook een heldere overlegstructuur nodig. De uitwerking van deze overlegstructuur wordt na ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst ter hand genomen in samenwerking met het veld. Dit is van belang om de voortgang van de uitvoering van de speerpunten te borgen, het maken van afspraken over het eventueel bijstellen van het beleid, het uitwerken van nieuwe ontwikkelingen en het nemen van besluiten hierover. Er ligt al wel een eerste voorstel hoe dit ingestoken kan worden. Dit is een mogelijke denkrichting, die hierbij als startpunt gebruikt kan worden (zie schema: laatste pagina van de samenwerkingsovereenkomst, bijlage 3).

BIJLAGEN

1. Bestuursopdracht 14 november 2011
2. Mindmaps (separaat bestand)
3. Samenwerkingsovereenkomst (separaat bestand)
4. Procesbeschrijving
5. Rollen en verantwoordelijkheden gemeente en het veld
6. Wettelijke kaders en nieuwe ontwikkelingen
7. Financiën (separaat bestand)
8. Informatie over aantallen kinderen / jongeren gemeente Heerenveen